

Josip ŠIMUNOVIĆ, *Božja remek djela u školi. Pastoral sakramenata i govor o sakramentima u nastavi katoličkoga vjeronauka u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj, Glas Koncila, Zagreb, 2014., 339. str.*

Ova vrijedna knjiga predstavlja svojevrsnu novost u našoj teološko-pastoralnoj i katehetskoj literaturi. U određenom smislu može se reći da ona povezuje šire područje pastora Crkve s jednim specifičnim segmentom crkvenog angažmana: vjeronaukom u osnovnim i srednjim školama. To povezivanje predstavlja teološki i praktično nimalo laku zadaću. Utoliko je vrijednost knjige još veća. Knjiga, pored *Uvoda*, sadrži osam poglavlja, s naznakom da osmo poglavlje zapravo predstavlja i *Zaključak* knjige. Naslovi poglavlja su sljedeći: 1. *Sakrament krsta u nastavi katoličkog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama*, 2. *Vjeronauk u osnovnoj školi i priprava za sakrament potvrde*, 3. *Doprinos školskoga vjeronauka u odgoju djece i mladih za euharistijsko slavlje*, 4. *Sakrament ispovijedi u nastavi katoličkog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama*, 5. *Sakrament bolesničkog pomazanja u nastavi katoličkog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama*, 6. *Pastoral duhovnih zvanja u kontekstu nastave katoličkog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama*, 7. *Doprinos katoličkog vjeronauka u odgoju za brak i obitelj*, 8. *Zaključak*.

Autor znalački i odlučno ulazi u pitanja prisutnosti govora o sakramentima u vjeronaučnim udžbenicima, što ponekad predstavlja vrlo bremenito područje djelovanja, budući da je ta prisutnost u široj crkvenoj javnosti slabo poznata. U knjizi se ukazuje na elemente prisutnosti, kao i na neke, često skrivene i nedovoljno iskorištene mogućnosti obogaćivanja govora o sakramentima tijekom nastave vjeronauka u školama i njegova povezivanja s drugim segmentima crkvenog života. Pritom se koristi vrlo bogata literatura i jasan i razumljiv jezik. Iz svega navedenog proizlazi da ovu knjigu možemo smatrati i katehetskim, ali i teološko-pastoralnim djelom. U njoj se na vrlo prikladan i k tomu jednostavan i jasan način susreću pastoral škole i pastoral sakramenata.

Riječ je o knjizi čiji se autor hrabro suočava s jednom složenom i vrlo aktualnom temom – temom govora o sakramentima i približavanja sakramenata vjeroćenicima u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj dobi – što samo po sebi predstavlja pastoralni i katehetski izazov prvoga reda. Knjiga je puna vrlo ko-

risnih i praktičnih prijedloga, koji u tom smislu mogu pomoći što boljem ostvarivanju vjeronauka u školama, ali i što boljoj njegovoj povezanosti sa župnom katehezom, osobito u odnosu na pouku o sakramentima.

U knjizi se u prvom redu obrađuju pitanja kako i koliko su sakramenti prisutni u životima vjeroučenika (usp. str. 9). Drugim riječima, ovo djelo određeno je životnom uklopljenošću najvećih Božjih tajni u život konkretnih adresata. Ova se knjiga dakle ne bavi nekom dalekom i uzvišenom teorijom već želi pobuditi dublji interes za sakramente i učiniti ih životnije prisutnima u životima vjeroučenika i roditelja. U odnosu na tu zadaću, vjeronauk u školi predstavlja vrlo važno područje djelovanja. On treba pridonijeti tome da vjeroučenici žive po sakramentima (usp. str. 13).

Pored toga, važno je zamijetiti da autor nastoji ukazati na povezanost župne kateheze i vjeronauka u školi (usp. str. 14). Zapravo, ovo djelo, dok ukazuje na elemente govora o sakramentima u školskom vjeronauku, istodobno pruža iznimno mnogo poticaja i za župnu katehezu.

Govor o sakramentima podijeljen je na način da se pojedinačno govori o svakome od njih. Govor o sakramentu krsta obogaćen je cijelim nizom vrlo korisnih pastoralno-katehetskih naznaka o pastoralu sakramenta krsta uopće. Slično je učinjeno i u odnosu na razradu teme drugih šest sakramenata. Ističe se da je važna svrha vjeronauka u ško-

li ukazati na ljepotu kršćanskoga životnog koncepta polazeći od sakramenta krsta (usp. str. 36). Potrebno je odgajati vjeroučenike da žive vjeru polazeći od tog sakramenta (usp. str. 40). Važna označnica koja se u svemu tome ističe je pitanje crkvenosti, čemu vjeronauk također treba poslužiti: »Katolički vjeronauk hrani svojim nastavnim sadržajem crkvenost učenica i učenika koja bi trebala biti vidljiva u njihovom konkretnom i svakodnevnom životu« (str. 57).

I u odnosu na govor o sakramentu potvrde važno je istaknuti da se vjeronauk u školi promatra kao predmet koji treba pridonijeti punoj ljudskoj i vjerničkoj zrelosti vjeroučenika, u čemu spomenuti sakrament ima odlučujuću ulogu (usp. str. 92). Vjeronauk u školi vjeroučenicima također treba pomoći da stvore osobni vjernički stav u odnosu prema euharistiji, tj. da život po euharistiji postane njihov svjesni životni izbor (usp. str. 105). U tom pogledu autor nudi više vrijednih prijedloga u smislu obnove i unapređenja euharistijske svijesti vjeroučenika.

Glede doprinosa vjeronauka u školi odgoju za sakrament ispovijedi osobito se ističe važnost odgoja savjesti (usp. str. 138). Također se ukazuje na potrebu prilagođenog govora o temama ispovijedi s obzirom na dob vjeroučenika (usp. str. 171).

Slično načinu na koji je obrađivao pristup drugim sakramentima, autor prilazi i temi sakramenta bolesničkog pomazanja. Pastoral tog sakramen-

ta promatra u odnosu na sadržaje nastavnih cjelina u školskom vjeronauku, ali te sadržaje povezuje i s cjelokupnim pastoralom Crkve. U tom smislu u knjizi se, mogli bismo reći, na sažet način iznosi svojevrsna analiza pastora sakramenta bolesničkog pomazanja. Polazi se od tvrdnje da je on vezan za kontekst bolesti i patnje kao stvarnosti koje se teško prihvaća u suvremenom kontekstu (usp. str. 210). Također je važno uočiti vrlo realnu primjedbu s obzirom na cjelokupni pastoral bolujućih koji je više prigodan i nedosljedan (usp. str. 211). Isti realistički pristup koristi se i u prosudbi zastupljenosti tema povezanih s bolešću i smrću u nastavnim planovima i programima vjeronauka u školi: »Mogao bi se donijeti opravdan zaključak da spomenute teme pripadaju teškim temama koje se nerado obrađuju u nastavi pa ih je zato malo uvršteno u nastavne planove i programe katoličkog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama« (str. 238). U tom kontekstu autor ističe važnost tog sakramenta za koji tvrdi: »Sakrament bolesničkog pomazanja je sakrament blizine, utjehe i nježnosti te pokazuje da bolest može postati mjesto iskustva Boga« (str. 212).

Govor o sakramentu svetog reda bitno je određen povezanošću s temom duhovnih zvanja. U tom smislu vjeronauk u školi promatra se kroz mogućnosti doprinosa u tom važnom području crkvenog djelovanja (usp. str. 246). U knjizi se posebno ističu riječi Ivana Pavla II. iz apostolske pobudnice *Pastores*

dabo vobis koje se odnose na to da škola kao odgojna zajednica nudi »sadržaje kulture iz koje se ne može isključiti dimenzija zvanja kao urođena i temeljna vrednota ljudske osobe. U tom smislu, ako je odgovarajuće obogaćena kršćanskim duhom (bilo značajnom crkvenom prisutnošću u državnoj školi, već prema raznim nacionalnim rješenjima, bilo, iznad svega, u katoličkim školama), škola može uliti 'u duh djece i mladeži želju za ispunjavanjem Božje volje u najprikladnijem životnom staležu svakoga od njih; no, nikada ne isključujući poziv na ministerijalno svećeništvo'« (str. 253).

Pastoral sakramenta ženidbe promatra se kroz prizmu doprinosa vjeronauka u školi odgoju za brak i obitelj. U tome sklopu sagledavaju se mogućnosti unapređenja s obzirom na mogućnosti povezivanja doprinosa školskog vjeronauka i drugih sastavnica crkvenog angažmana u odnosu na brak i obitelj. U isto vrijeme daju se i vrlo korisni poticaji za konkretni vjeronaučni rad.

Završno osmo poglavlje promatra situaciju i mogućnosti djelovanja vjeroučitelja u hrvatskoj školi i društvu danas. Toj važnoj temi prilazi se vrlo realno s namjerom da se bitnim nositeljima vjeroučiteljskog djelovanja u školi pomogne kako bi mogli svladavati poteškoće na koje u svojem djelovanju nailaze, te tako što uspješnije ostvarivati svoje crkveno poslanje.

Iz svega navedenog možemo zaključiti da pred sobom imamo vrlo vri-

jedno djelo koje treba preporučiti prije svega svim vjeroučiteljima i vjeroučiteljicama, ali i svećenicima, osobito župnicima i župnim vikarima te katehetama, a nadasve roditeljima i vjeroučenicima.

Uvjereni smo da ova knjiga svima njima može pomoći u boljem usvajanju i prenošenju spoznaja o sakramentima ali, neodvojivo od toga, i u što aktivnijem življenju milosti sakramenata.

Nikola Vranješ